

ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioon

Soovitus muuseumide ja kogude, nende mitmekesisuse ja ühiskondliku ülesande kaitsmise ja edendamise kohta

Peakonverents,

arvestades, et muuseumide mitu põhieesmärki kattub UNESCO põhikirjaliste ülesannetega, mille hulka kuuluvad kultuuri ulatuslik levitamine, inimkonna harimine õigluse, vabaduse ja rahu nimel, aluse panemine inimkonna intellektuaalsele ja moraalsele solidaarsusele ning kõigile inimestele täielike ja võrdsete haridusvõimaluste tagamine, püüeldes sealjuures vääramatult objektiivse tõe ning vaba mõtte- ja teadmistevahetuse poole,

arvestades ka, et üks UNESCO põhikirjalisi ülesandeid on anda uut hoogu rahvaharidusele ja kultuuri levikule, tehes liikmesriikidega nende endi taotlusel koostööd haridustegevuse korraldamiseks, algatades riikide vahel koostööd, et jõuda võrdsete haridusvõimaluste ideaalini, mis ei sõltu rassist, soost, majanduslikust ega sotsiaalsest olukorrast, ning säilitada, suurendada ja levitada teadmisi,

tunnistades kultuuri tähtsust kogu selle ajalises ja ruumilises mitmekesisuses, hüvesid, mida see mitmekesisus rahvastele ja ühiskondadele kaasa toob, ning vajadust siduda kultuur oma mitmekesisuses strateegiliselt riikliku ja rahvusvahelise arengupoliitikaga, et see teeniks kogukondade, rahvaste ja riikide huve,

kinnitades, et kultuuri- ja looduspärandi, materiaalse ja vaimse pärandi ning kinnis- ja vallaspärandi säilitamine, uurimine ja edasiandmine on väga tähtis iga ühiskonna, kultuuride- ja rahvastevahelise suhtluse, sotsiaalse sidususe ja kestliku arengu jaoks,

kinnitades taas, et muuseumid saavad nende eesmärkide saavutamisele tulemuslikult kaasa aidata, nagu on märgitud 14. detsembril 1960 Pariisis UNESCO peakonverentsi 11. istungjärgul vastu võetud soovitusel, milles käsitletakse tõhusaimaid abinõusid muuseumide üldise ligipääsetavuse tagamiseks,

kinnitades ka, et muuseumid ja kogud aitavad edendada inimõigusi, nagu on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis, eeskätt selle artiklis 27, ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelises paktis, eriti selle artiklites 13 ja 15,

arvestades muuseumide ainuomast tähendust pärandi haldajana ja seda, et neil on üha tähtsam koht loovusele innustamisel, pakkudes võimalusi kultuuri- ja loomemajanduseks ning elamusteks ning osaledes sel viisil kogu maailma inimeste materiaalse ja vaimse heaolu kujundamises,

arvestades, et iga liikmesriigi kohus on igas olukorras kaitsta oma jurisdiktsioonile alluval territooriumil materiaalsel ja vaimset, kinnis- ja vallas-, kultuuri- ja looduspärandit ning toetada sel eesmärgil muuseumide tegevust ja kogude rolli,

märkides, et muuseumite ja kogude ülesannet käsitletakse mitmes UNESCOs ja mujal vastu võetud rahvusvahelises normdokumendis, sealhulgas konventsioonides, soovitudes ja deklaratsioonides, mis endiselt kehtivad,¹

võttes arvesse ulatuslikke sotsiaal-majanduslikke ja poliitilisi muutusi, mis on mõjutanud muuseumide ülesannet ja mitmekesisust sellest saati, kui 1960. aastal võeti vastu soovitus, milles käsitletakse tõhusaimaid abinõusid muuseumide üldise ligipääsetavuse tagamiseks,

soovides tugevdada kaitset, mis on nähtud ette olemasolevate normide ja põhimõtetega, milles käsitletakse muuseumide ja kogude tähendust vaimse ja materiaalse kultuuri- ja looduspärandi jaoks ning sellega seotud ülesandeid ja kohustusi,

olles kaalunud ettepanekuid käesoleva muuseumide ja kogude, nende mitmekesisuse ja ühiskondliku ülesande kaitsmise ja edendamist käsitleva soovitusel kohta,

meenutades, et UNESCO soovitus on mittesiduv dokument, mis sisaldab eri huvirühmadele mõeldud põhimõtteid ja tegevussuunised,

võtab selle soovitusel vastu 17. novembril 2015.

Peakonverents soovib liikmesriikidel järgmiste sätete kohaldamiseks võtta seadusandlikke ja muid meetmeid, mida on vaja soovitusel esitatud põhimõtete ja normide rakendamiseks nende jurisdiktsioonile alluval territooriumil.

SISSEJUHATUS

1. Kultuurilise ja loodusliku mitmekesisuse kaitsmine ja edendamine on 21. sajandi olulised ülesanded. Muuseumid ja kogud kujutavad endast esmaseid kanaleid, mille kaudu kaitsta looduse ja kultuuri vaimseid ja materiaalseid avaldumisvorme.

2. Muuseum on koht kultuuri edasiandmiseks, kultuuridevaheliseks dialoogiks, õppimiseks, mõttevahetuseks ja koolitusteks, kuid lisaks on see tähtis hariduse (formaal-, kogemus- ja elukestva

õppe), sotsiaalse sidususe ja kestliku arengu seisukohalt. Muuseumidel on suur potentsiaal parandada avalikkuse teadlikkust kultuuri- ja looduspärandi väärtusest ning iga kodaniku kohusest aidata kaasa nende hoidmisele ja edasiandmisele. Muuseumid toetavad ka majanduslikku arengut, ennekõike kultuuri- ja loomemajanduse ning turismi kaudu.

3. Selles soovitusel juhatakse liikmesriikide tähelepanu muuseumide ja kogude kaitsmise ja edendamise tähtsusele, et nad oleksid riikidele partnerid kestliku arengu saavutamisel, säilitades ja kaitstes pärandit, kaitstes ja soodustades kultuurilist mitmekesisust, andes edasi teadusteadmisi, arendades hariduspoliitikat, elukestvat õpet, sotsiaalset sidusust ning loome- ja turismimajandust.

I MUUSEUMI MÕISTE MÄÄRATLEMINE JA MUUSEUMIDE MITMEKESISUS

4. Selles soovitusel tähistatakse mõistega „muuseum“ ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsevat asutust, mis ei taotle majanduslikku kasumit, on üldsusele avatud ning kogub, säilitab, uurib, vahendab ja eksponeerib inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt pärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.² Muuseumid on asutused, kelle eesmärk on tutvustada maailma looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust ning kes on olulised pärandi kaitsjad, säilitajad ja edasiandjad.

5. Mõistega „kogu“ tähistatakse soovitusel vaimsete ja materiaalsete, tänapäevaste ja ajalooliste loodus- ja kultuuriväärtuste kogumit.³ Iga liikmesriik otsustab oma õigusraamistikus ise, mida ta mõistab kogu all selle soovitusel kohaldamisel.

6. Mõistega „pärand“ tähistatakse soovitusel materiaalsete ja vaimsete väärtuste kogumit ning kultuurinähtusi, mida inimesed on omandilisest kuuluvusest olenemata valinud ja peavad oma identiteedi, uskumuste, teadmiste, traditsioonide ja elukeskkonna peegelduseks ja väljenduseks, mis väärib kaitsmist ja edendamist ning edasiandmist tulevastele põlvkondadele.⁴ Mõistega „pärand“ on seotud ka UNESCO kultuurikonventsioonides sisalduvad kultuuri- ja looduspärandi, vaimse ja materiaalse pärandi ning kultuuriväärtuse määratlused.

II MUUSEUMIDE PÕHIÜLESANDED

Säilitamine

7. Pärandi säilitamine hõlmab tegevust, mis on seotud soetamise ja kogu haldamisega, sealhulgas riskianalüüsiga, valmisoleku arendamisega ja hädaolukorra lahendamise plaani väljatöötamisega, samuti turvalisuse eest hoolitsemist, ennetavat ja korrektiivset konserveerimist ning

muuseumiesemete restaureerimist, millega tagatakse kogu terviklikkus nii selle kasutamise kui ka hoidmise ajal.

8. Muuseumides on kogu haldamisel peamisel kohal asjatundliku arvelevõtmise korra loomine ja järgimine ning kogu korrapärane inventeerimine. Arvelevõtmine on hädavajalik tegevus, millega kaitsta muuseumi, ennetada ebaseadusliku kauplemist kultuuriväärtustega ja selle vastu võidelda ning aidata muuseumil täita oma ühiskondlikku ülesannet. Samuti hõlbustab see kogude liikuvuse usaldusväärset korraldamist.

Uurimistegevus

9. Uurimistegevus, sealhulgas kogude uurimine, kuulub muuseumi põhiülesannete hulka. Muuseumide uurimistegevus võib toimuda koostöös teiste asjaosalistega. Ainult uurimistegevusega kogutud teadmiste toel saab muuseumi potentsiaali täielikult ära kasutada ja avalikkusele kättesaadavaks teha. Muuseumide uurimistegevus on väga tähtis, sest selle abil saavad nad pakkuda võimalust mõtestada ajalugu tänapäeva kontekstis ning kogusid tõlgendada, esitleda ja tutvustada.

Pärandi vahendamine

10. Pärandi vahendamine on veel üks muuseumi põhiülesannetest. Liikmesriigid peaksid innustama muuseume mõtestama ja levitama aktiivselt teadmisi nende pädevusvaldkonda kuuluvate kogude, mälestiste ja paikade kohta ning korraldama vajaduse korral näitusi. Lisaks tuleks muuseume julgustada kasutama kõiki teabevahetuskanaleid selleks, et osaleda aktiivselt ühiskonnaelus, näiteks korraldama avalikke üritusi, võtma osa asjakohastest kultuurivaldkonna ettevõtmistest ja suhtlema muul moel avalikkusega nii silmast silma kui ka digikanalite kaudu.

11. Pärandi vahendamise strateegias peaks arvesse võtma lõimumist, ligipääsetavust ja sotsiaalset kaasamist. Strateegiat tuleks viia ellu koostöös avalikkusega, kaasates ka neid rühmi, kes tavaliselt muuseumis ei käi. Muuseumide tegevust peaks saatma ka avalikkuse ja kogukondade toetus.

Haridustegevus

12. Ka haridustegevus on muuseumi põhiülesanne. Muuseum panustab formaal-, kogemus- ja elukestvasse õppesse teadmiste, haridus- ja pedagoogiliste programmide looja ja vahendajana koostöös teiste haridusasutuste, eriti koolidega. Esmajoones aitavad muuseumi haridusprogrammid harida erinevaid sihtrühmi muuseumikogude ja ühiskonnaeluga seotud teemadel, samuti suurendavad need teadlikkust pärandi säilitamise vajalikkusest ja arendavad loovust. Muuseum saab pakkuda ka teadmisi ja kogemusi, mis hõlbustavad ühiskondlike teemade mõistmist.

III MUUSEUM ÜHISKONNAS

Üleilmastumine

13. Üleilmastumine on suurendanud kogude, erialainimeste, külastajate ja ideede liikuvust. See on mõjutanud muuseume nii heas kui ka halvas mõttes, mis väljendub nii paremas ligipääsus kui ka üheülbastumises. Liikmesriigid peaksid soodustama muuseumidele iseloomuliku mitmekesisuse ja omapära kaitsmist, pisendamata nende tähendust üleilmastunud maailmas.

Muuseumi seosed majanduse ja elukvaliteediga

14. Liikmesriigid peaksid tunnistama, et muuseumid võivad olla ühiskonna majanduselu edasiviijad ja soodustada omatulu teenimist. Peale selle osalevad nad turismimajanduses ja aitavad tulusate projektidega parandada elukvaliteeti kogukondades ja piirkondades, kus nad asuvad. Veel üldisemalt öeldes saavad nad suurendada haavatavate elanikerühmade sotsiaalset kaasatust.

15. Paljud muuseumid on kas omal valikul või olude sunnil hoogustanud omatulu teenimist, et mitmekesistada asutuse tuluallikaid ja suurendada majanduslikku iseseisvust. Liikmesriigid ei tohiks seada tulu saamist nii tähtsale kohale, et see halvendab muuseumi põhiülesannete täitmist. Liikmesriigid peaksid tunnistama, et muuseumi põhiülesannete täitmine on ühiskonnale ülimalt vajalik ja seda ei saa mõõta ainult rahas.

Ühiskondlik ülesanne

16. Liikmesriike julgustatakse toetama muuseume nende ühiskondliku ülesande täitmisel, mida on tõstetud esile 1972. aastal Tšiilis Santiagos vastu võetud deklaratsioonis. Kõigis riikides nähakse muuseumide üha suuremat mõju ühiskonnas ning sotsiaalse lõimumise ja sidususe soodustamisel. Seega saavad nad aidata kogukondadel tulla toime suurte ühiskondlike muutustega, sealhulgas sellistega, mis suurendavad ebavõrdsust ja lõikavad läbi sotsiaalsed sidemed.

17. Muuseum on tähtis avalik ruum, mis peaks kõnetama kogu ühiskonda ning mis saab seetõttu aidata olulisel määral kaasa sotsiaalsete sidemete, sotsiaalse sidususe ja kodanikutunde kujunemisele ning kollektiivse identiteedi väljendamisele. Muuseum peaks olema avatud igaühele ja tagama nii füüsilises kui ka kultuurilises mõttes ligipääsu kõigile, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevatele inimestele. See saab olla paik, kus mõtiskletakse ja arutletakse ajalooliste, sotsiaalsete, kultuuriliste ja teadusteemade üle. Samuti peaks muuseumid süvendama austust inimõiguste ja soolise võrdsuslikkuse vastu. Liikmesriigid peaksid julgustama muuseume kõiki neid ülesandeid täitma.

18. Olukorras, kus muuseumikogu sisaldab ka põlisrahvaste kultuuri, peaksid liikmesriigid võtma vajalikke meetmeid, et elavdada ja soodustada muuseumi ja põlisrahva vahel suhtlust ja sisukate

suhete loomist nende kogude haldamiseks ning vajaduse korral kogude tagastamist või hüvitamist vastavalt kohaldatavatele õigusaktidele ja tegevuspõhimõtetele.

Muuseum ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia

19. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arenguga kaasnenud muutused on loonud muuseumile uusi võimalusi pärandi ja sellega seotud teadmiste säilitamiseks, uurimiseks, loomiseks ja edasiandmiseks. Liikmesriigid peaksid toetama muuseume, et nad saaksid jagada ja levitada teadmisi, ning tagama, et muuseumidel on võimalik kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, kui seda peetakse põhiülesannete parema täitmise jaoks vajalikuks.

IV TEGEVUSPÕHIMÕTTED

Üldised tegevuspõhimõtted

20. Olemasolevates rahvusvahelistes kultuuri- ja looduspärandit käsitlevates dokumentides tunnustatakse muuseumide tähtsust ja ühiskondlikke ülesandeid selle pärandi kaitsmisel ja edendamisel ning üldise avaliku ligipääsu tagamisel. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikud meetmed, et nende jurisdiktsioonile alluval või nende kontrollitaval territooriumil asuvates muuseumides ja kogudes võetaks kasutusele nimetatud dokumentidega pakutavad kaitse- ja toetusmeetmed. Samuti peaksid liikmesriigid võtma tarvilikud meetmed, et parandada muuseumide võimet kaitsta end igasuguses olukorras.

21. Liikmesriigid peaksid tagama, et muuseumid täidavad kohaldatavate rahvusvaheliste dokumentide põhimõtteid. Muuseumid on kohustatud järgima vaimse ja materiaalse kultuuri- ja looduspärandi kaitsmist ja edendamist käsitlevate rahvusvaheliste dokumentide põhimõtteid. Samuti peaksid nad pidama kinni nende rahvusvaheliste dokumentide põhimõtetest, milles käsitletakse ebaseaduslikku kauplemist kultuuriväärtustega, ja tegema ühiseid jõupingutusi selles vallas. Veel peavad muuseumid arvestama eetika- ja kutsestandarditega, mille on loonud muuseumitöötajate kogukond. Liikmesriigid peaksid tagama, et nende jurisdiktsioonile alluval territooriumil täidavad muuseumid oma ühiskondlikku ülesannet kooskõlas õigusnormide ja kutsestandarditega.

22. Liikmesriigid peaksid vastu võtma tegevuspõhimõtted ja rakendama sobivaid meetmeid, mis tagavad nende jurisdiktsioonile alluval või nende kontrollitaval territooriumil asuvate muuseumide kaitse ja edendamise. Selleks tuleks neid toetada kooskõlas muuseumi põhiülesannetega, arendades personali, inventari ja rahastamist, mida on muuseumi korralikuks toimimiseks vaja.

23. Muuseumide suurim väärtus on nende endi ja nende hallatava pärandi mitmekesisus. Liikmesriikidel palutakse seda mitmekesisust kaitsta ja edendada ning julgustada muuseume lähtuma oma töös asjatundlikest nõuetest, mille on kindlaks määranud ja mida soovivad järgida riiklikud ja rahvusvahelised muuseumikogukonnad.

Praktilise tegevuse põhimõtted

24. Liikmesriike kutsutakse üles toetama kohaliku sotsiaalse ja kultuurikontekstiga kohandatud säilitamise, teadustöö, haridustegevuse ja pärandi vahendamise põhimõtteid, mis võimaldaksid muuseumidel pärandit kaitsta ja järgmistele põlvetele edasi anda. Selleks tuleks pakkuda jõulist tuge muuseumide, kogukondade, kodanikuühiskonna ja laiemal avalikkuse vahelisele koostööle ja kaasavale tegevusele.

25. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikud meetmed tagamaks, et nende jurisdiktsioonile alluval territooriumil loodud muuseumide esmatähtis ülesanne on museaalide arvelevõtt kooskõlas rahvusvaheliste standarditega. Sellega seoses on ülimalt tähtis ka kogude digiteerimine, mida ei tohiks aga pidada muuseumikogude konserveerimise aseaineks.

26. Riiklikud ja rahvusvahelised muuseumivõrgustikud on tunnustanud muuseumide, nende mitmekesisuse ja ühiskondliku rolli toimimise, kaitsmise ja edendamise häid tavasid. Neid häid tavasid ajakohastatakse pidevalt, et need kajastaksid valdkonnas aset leidvaid uuendusi. Sealjuures võetakse enim eeskujuks Rahvusvahelises Muuseumide Nõukogus (ICOM) vastu võetud muuseumide eetikakoodeksit. Liikmesriike julgustatakse soodustama nii selle kui ka teiste eetikakoodeksite ja heade tavade omaksvõtmist ja levitamist, samuti kasutama neid standardite, muuseumi tegevuspõhimõtete ja riigi õigusaktide koostamisel.

27. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et lihtsustada väljaõppe saanud ja nõutava asjatundmusega töötajate palkamist oma jurisdiktsioonile alluval territooriumil asuvasse muuseumidesse. Tugeva töötajaskonna säilitamiseks tuleks kõigile muuseumitöötajatele pakkuda küllaldaselt võimalusi täiendusõppeks ja enda kutsealaseks arendamiseks.

28. Muuseumide tõhusat toimimist mõjutab otseselt rahastamine avaliku ja erasektori vahenditest ning asjakohased partnerlussuhted. Liikmesriigid peaksid pingutama selle nimel, et tagada muuseumivaldkonna selge tulevikupilt, piisav planeerimine ja rahastamine ning tasakaal eri rahastamisallikate vahel, et muuseumid saaksid täita oma ühiskondlikku missiooni kooskõlas põhiülesannetega.

29. Muuseumide ülesandeid mõjutavad ka uus tehnoloogia ja selle osatähtsuse kasv igapäevaelus. Tehnilised vahendid pakuvad head võimalust edendada muuseumide tegevust igal pool maailmas,

kuid nad võivad olla ka takistuseks nendele inimestele ja muuseumidele, kellele uus tehnoloogia ei ole kättesaadav või kellel puuduvad selle tõhusaks kasutamiseks vajalikud teadmised ja oskused. Liikmesriigid peaksid pingutama selle nimel, et nende jurisdiktsioonile alluval või nende kontrollitaval territooriumil asuvad muuseumid saaksid selliseid tehnilisi vahendeid kasutada.

30. Muuseumide peamine mõte on täita oma ühiskondlikku ülesannet ja säilitada pärandit. Et luua muuseumidele ühiskonnas jäädav koht, on endiselt tähtsal kohal vaimsus, mis valitseb 1960. aasta soovitusel, milles käsitletakse tõhusaimaid abinõusid muuseumide üldise ligipääsetavuse tagamiseks. Liikmesriigid peaksid püüdlema selle poole, et need põhimõtted leiaksid tee seadustesse, mis puudutavad nende jurisdiktsioonile alluval territooriumil asuvaid muuseume.

31. Üks tulemuslikumaid ja kestlikumaid mooduseid muuseumide ja kogude, nende mitmekesisuse ja ühiskondliku ülesande kaitsmiseks ja edendamiseks on muuseumivaldkonna sisene ning kultuuri-, pärandi- ja haridusasutuste vaheline koostöö. Seepärast peaksid liikmesriigid soodustama muuseumide, kultuuri- ja teadusasutuste koostööd ja partnerlussuhteid igal tasandil, sealhulgas osalemist erialavõrgustikes ja -ühendustes, mis aitavad kaasa sellisele koostööle ning rahvusvaheliste näituste korraldamisele, suhtlusele ja kogude liikuvusele.

32. Kui punktis 5 antud definitsioonile vastavad kogud ei asu muuseumis, tuleks neid kaitsta ja edendada, et riigi pärand püsiks terviklik ning et selle kultuuriline mitmekesisus oleks paremini esindatud. Liikmesriike kutsutakse üles tegema koostööd nende kogude kaitsmisel, uurimisel ja edendamisel ning neile ligipääsu lihtsustamisel.

33. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke seadusandlikke, tehnilisi ja rahalisi meetmeid, et kujundada välja avalik planeerimistegevus ja tegevuspõhimõtted, mis võimaldaksid käesoleva soovitusel nende jurisdiktsioonile alluval territooriumil asuvates muuseumides kasutusele võtta ja seda täita.

34. Et aidata parandada muuseumide tegevust ja teenuseid, soovitatakse liikmesriikidel toetada külastajaskonna kujundamist kaasavate tegevuspõhimõtete abil.

35. Liikmesriigid peaksid kahe- ja mitmepoolsete vahendite, sealhulgas UNESCO kaudu tihendama rahvusvahelist koostööd muuseumide suutlikkuse suurendamisel ja erialases väljaõppes, et täita käesolevat soovitusel paremini ja et tuua kasu esmajoones arengumaade muuseumidele ja kogudele.

¹ Otseselt ja kaudselt muuseumite ja kogudega seotud rahvusvaheliste dokumentide loetelu:

- relvakonflikti korral kultuuriväärtuste kaitse Haagi konventsioon (1954) ja selle kaks protokollit (1954 ja 1999);
- kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärahoidmise abinõude konventsioon (1970);
- ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsioon (1972);
- bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (1992);

-
- UNIDROIT' konventsioon varastatud või ebaseaduslikult eksporditud kultuuriväärtuste kohta (1995)
 - veealuse kultuuripärandi kaitse konventsioon (2001);
 - vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon (2003);
 - kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsioon (2005);
 - majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt (1966);
 - arheoloogilistel kaevamistel kohaldatavaid rahvusvahelisi põhimõtteid käsitlev soovitus (UNESCO 1956);
 - soovitus, milles käsitletakse tõhusaimaid abinõusid muuseumide üldise ligipääsetavuse tagamiseks (UNESCO 1960);
 - soovitus kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärahoidmise abinõude kohta (UNESCO 1964);
 - soovitus kultuuri- ja looduspärandi riikliku kaitse kohta (UNESCO 1972);
 - soovitus kultuuriväärtuste rahvusvahelise vahetamise kohta (UNESCO 1976);
 - soovitus vallaskultuuriväärtuste kaitse kohta (UNESCO 1978);
 - pärimuskultuuri kaitse soovitus (UNESCO 1989);
 - inimõiguste ülddeklaratsioon (1948);
 - UNESCO rahvusvahelise kultuurikoostöö põhimõtete deklaratsioon (1966);
 - UNESCO kultuurilise mitmekesisuse ülddeklaratsioon (2001);
 - UNESCO deklaratsioon kultuuripärandi tahtliku hävitamise kohta (2003);
 - ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsioon (2007).

² Rahvusvahelise muuseumide nõukogu (ICOM) määratlus, mis võtab rahvusvahelisel tasandil kokku muuseumi kui nähtuse kogu selle mitmekesisuses ning koos kõigi ajas ja ruumis aset leidnud muutustega. Määratluses kirjeldatakse muuseumi kui avalik-õiguslikku või eraõiguslikku asutust, mis ei taotle majanduslikku kasumit.

³ See määratlus kattub osaliselt rahvusvahelise muuseumide nõukogu määratlusega.

⁴ See määratlus kattub osaliselt määratlusega Euroopa Nõukogu raamkonventsioonis, mis käsitleb kultuuripärandi väärtust ühiskonnas.